

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. J. J., správca konkurznej podstaty úpadcu B. S., a. s.**, so sídlom B., zast. JUDr. J. C., CSc., advokátom, X., proti žalovanému **Z. S. N., a. s., K.**, zast. JUDr. S. V., advokátom, K.N., **o neúčinnosť právneho úkonu a vrátenie sumy 863 041,89 Eur (26 000 000,- Sk) do konkurznej podstaty**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 23. novembra 2004, č. k. 6Cb 339/01-63, takto

r o z h o d o l :

Odvolacie konanie **z a s t a v u j e .**

Žiaden z účastníkov **n e m á p r á v o** na náhradu trov odvolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 23. novembra 2004, č. k. 6Cb 339/01-63 rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalobcu zaviazal nahradit' žalovanému trovy konania v sume 5 810,- Sk na účet právneho zástupcu žalovaného. Uviedol, že medzi B.S., a. s., B. v zast. C., s. r. o., N. ako mandantom a Z. S. N., a. s., N. ako mandatárom, bola uzatvorená mandátna zmluva zo dňa 30. 7. 1996. Žalobca sa domáhal neúčinnosti tejto zmluvy s poukazom na ust. § 15 ods. 1 a ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní. Dokazovaním mal súd za preukázané, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol doručený súdu dňa 23. 9. 1993. Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 22. 4. 1998 pod č. k. K 29/93-38 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka B. S., a. s. so sídlom v B., P. a za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený JUDr. J. J., advokát, so sídlom v B.. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 13. mája 1998. Súd poukázal na ust. § 15 ods. 1 a 2 zák. č. 328/1991 Zb.,

z ktorého vyplýva, že je možné odporovať takým právnym úkonom dlžníka, ktoré dlžník urobil v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu. V danom prípade konkurz začal 23. 9. 1993 doručením návrhu na vyhlásenie konkurzu. Žalobca sa domáha neúčinnosti právneho úkonu, a to mandátnej zmluvy, ktorá bola uzatvorená dňa 30. 7. 1996, teda tri roky po začatí konkurzu. Samotný nárok o neúčinnosť právneho úkonu bol uplatnený žalobcom päť rokov od uzavretia mandátnej zmluvy. Lehota podľa ust. § 15 ods. 2 až 4 zákona o konkurze a vyrovnaní je hmotno-právnou podmienkou pre úspešnosť takejto žaloby a súd jej dodržanie skúma z úradnej povinnosti. Súd prvého stupňa tak dospel k záveru, že v danom prípade nebola splnená zákonná hmotno-právna podmienka pre úspešnosť odporovateľnosti právneho úkonu s poukazom na ust. § 15 ods. 1 a ods. 4 zákona o konkurze a vyrovnaní.

Ďalej sú uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal tiež vrátenia sumy 26 000 000,- Sk do konkurznej podstaty. Na pojednávaní dňa 26. októbra 2004 uviedol, že suma 26 000 000,- Sk, bola poskytnutá žalobcovi bez právneho dôvodu, keďže zmluva zo strany žalovaného nebola plnená. Žalovaný uviedol, že časť činnosti, ktorá bola dohodnutá v mandátnej zmluve žalovaný vykonal a poskytol žalobcovi časť plnenia. V danom prípade žalobca listom zo dňa 12. 11. 2004 vypovedal mandátnu zmluvu zo dňa 30. 7. 1996 z dôvodu, že je uzavretá na dobu určitú do 31. 12. 2006, pričom spoločnosť B., a. s. je v konkurze od 22. 4. 1998 a od tohto dátumu až doposiaľ, ako ani predtým Z. S. N., a. s., N., neposkytovali takú činnosť, na ktorú sa v predmetnej mandátnej zmluve zaviazali a nebolo to ani možné, pretože spoločnosť B., a. s. nevyvíjala žiadnu činnosť v oblastiach, pre ktoré by bolo možné poskytovať takúto pomoc. Týmto listom súčasne žalobca vypovedal uvedenú zmluvu s okamžitou účinnosťou a žiadal poskytnúť sumu 26 000 000,- Sk do 14 dní od doručenia tejto výpovede. Z uvedeného vyplynulo, že ku dňu rozhodnutia neuplynula ešte lehota na vrátenie sumy 26 000 000,- Sk, preto táto žaloba o zaplatenie tejto sumy je predčasná. Navyiac, povinnosť spočívajúca vo vrátení prijatého plnenia tomu, kto ho poskytol, vzniká tak v prípade zmluvy neplatnej, ako aj v prípade zmluvy zrušenej.

Súd tiež uviedol, že na základe mandátnej zmluvy zo dňa 30. 7. 1996 strany poskytli určité plnenia, i keď zo strany žalovaného nebol predmet splnený tak, ako bol dohodnutý v čl. 1 mandátnej zmluvy. Žalobca však žiadal vrátenie 26 000 000,- Sk. Žalobca sa však nemôže domáhať vrátenia poskytnutého plnenia bez toho, aby sám vrátil plnenie, ktoré prijal. Preto súd prvého stupňa považoval žalobu o zaplatenie sumy 26 000 000,- Sk, titulom

bezdôvodného obohatenia s poukazom na ust. § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, za nedôvodnú.

Žalobca na pojednávaní dňa 26. 10. 2004 uviedol, že v prípade, ak súd neuzná jeho nárok titulom bezdôvodného obohatenia, požaduje náhradu škody, ktorá mu vznikla tým, že poskytol žalovanému zálohu v sume 26 000 000,- Sk, napriek tomu, že žalovaný nesplnil predmet zmluvy dohodnutý v mandátnej zmluve. Súd poukázal na ust. § 373 Obchodného zákonníka a uviedol, že v danom prípade žalobca nepreukázal predpoklady pre priznanie nároku na náhradu škody, to znamená, že nepreukázal protiprávne konanie, resp. protiprávny úkon žalovaného, vznik škody, ani príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním žalovaného.

Z uvedených dôvodov súd žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. c/, d/ a f/ O. s. p. a žiadal jeho zrušenie.

Má za to, že termín „začatie konkurzu“ použitý zákonodarcom v ustanovení § 15 zák. č. 328/1991 Zb., je potrebné vykladať v užšom význame ako vyhlásenie konkurzu (NS SR 2 Obo 321/01), a nie ako podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu tak, ako to nesprávne uviedol súd v napadnutom rozhodnutí. Svojim nesprávnym výkladom totiž súd prvého stupňa odňal žalobcovi ako správcovi konkurznej podstaty a všetkým konkurzným veriteľom aktívne legitimovaným v zmysle ust. § 15 ods. 1 vety prvej zák. č. 328/1991 Zb., možnosť v predmetnej právnej veci namietat odporovateľnosť akýchkoľvek úpadcových právnych úkonov. V prípade úpadcu totiž došlo k vyhláseniu konkurzu až takmer päť rokov po podaní návrhu na jeho vyhlásenie. Pokiaľ ide o záver súdu prvého stupňa, podľa ktorého žalobca namietol neúčinnosť právneho úkonu päť rokov od uzatvorenia mandátnej zmluvy, ten je podľa názoru žalobcu právne irelevantný, vzhľadom na osobitnú právnu úpravu zakotvenú v zák. č. 328/1991 Zb., v tomto smere sa líšiacej od právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku. Právo žalovaného odporovať právne úkony úpadcu vzniklo dňom vyhlásenia konkurzu, t. j. dňa 22. 4. 1998. Keďže ide o majetkové právo, treba na posúdenie včasnosti uplatnenia práva žalobcu aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní (ust. § 100 a nasl. OZ). Žalovaný zdôraznil, že v predmetnej právnej veci sa mohlo právo uplatniť po prvý raz dňa 23. 4. 1998. Keďže žalobca podal žalobu dňa

17. 4. 2001, t. j. pred 23. 4. 2001, uplatnil svoje právo včas – pred uplynutím trojročnej premlčacej doby. V dôsledku včasného uplatnenia práva na súde a riadneho pokračovania v začatom súdnom konaní, premlčacia doba spočíva, t. j. právo, ktorého sa žalobca domáha v tomto súdnom konaní nie je premlčané. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec, keď dospel k záveru, že v danom prípade nebola splnená zákonná hmotno-právna podmienka odporovateľnosti právneho úkonu. (K rovnakému právnemu záveru dospel NS SR v právnej veci sp. zn. Obdo V 16/2003).

Nesprávne právne posúdenie včasnosti uplatnenia nároku žalobcu malo tiež podľa právneho názoru žalobcu za následok skutočnosť, že súd prvého stupňa právo na vrátenie toho, o čo bolo uspokojenie pohľadávok konkurzných veriteľov odporovateľným právnym úkonom ukrátené, vyplývajúce z ust. § 16 ods. 4 zákona o konkurze a vyrovnaní, vo svetle príslušných právnych noriem ani neskúmal. Žalobca má za to, že v dôsledku neúčinnosti odporovaného právneho úkonu je žalovaný povinný do konkurznej podstaty úpadcu vrátiť to, o čo sa odporovateľným právnym úkonom úpadcov majetok zmenšil. Keďže na základe napadnutého právneho úkonu nebolo úpadcovi poskytnuté žiadne plnenie, žalobca požaduje vrátenie celej odplaty. Právne úvahy súdu prvého stupňa týkajúce sa synalagmatického charakteru právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, považuje žalobca za nesprávne. V prípade, ak by mal žalovaný voči žalobcovi pohľadávku, môže si ju uplatniť v konkurznom konaní. Žalobca tiež opätovne poukázal na skutočnosť, že úpadca a žalovaný boli minimálne v čase od 21. 10. 1993 do dňa podania odvolania, prostredníctvom člena predstavenstva Ing. F. Z., bytom O. (skôr L.) a od 30. novembra 1994 prostredníctvom člena predstavenstva Ing. B. S., bytom V., personálne prepojené spoločnosti, v dôsledku čoho je naplnená podmienka stanovená v ust. § 15 ods. 4 písm. d/ zákona o konkurze a vyrovnaní. Žalobca ďalej trvá aj na tom, že má nárok na vrátenie žalovaného plnenia i z titulu náhrady škody, pretože žalovaný v čase od uzatvorenia mandátnej zmluvy, t. j. od 30. 7. 1996 do jej zániku dňa 12. 12. 2004, žalobcovi žiadne plnenie za poskytnutú odplatu neposkytol, čím porušil jej ustanovenia.

Z uvedených dôvodov žalobca navrhuje preto napadnutý rozsudok zrušiť.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny v celom rozsahu potvrdiť. Uviedol, že mandátna zmluva medzi žalobcom a žalovaným bola uzavretá 30. 7. 1996, návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka B. S., a. s. podal žalobca 23. 9. 1993 (začatie konkurzu) a žalobu o neúčinnosť právneho úkonu podal dňa 17.

4. 2001, z čoho možno vyvodit' záver, že právo žalobcu odporovať predmetnej mandátnej zmluve bolo uplatnené po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty podľa ust. § 15 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní v znení platnom do 31. 1. 1998, (retroaktivita novej právnej úpravy je neprípustná). Podľa názoru žalovaného je treba mandátnu zmluvu zo dňa 30. 7. 1996 a prekluzívnu lehotu na uplatnenie odporovateľnosti právneho úkonu skúmať podľa právnej úpravy platnej v čase uzavretia mandátnej zmluvy. Na základe mandátnej zmluvy zo dňa 30. 7. 1996 žalovaný poskytoval žalobcovi odbornú pomoc zmluvne dohodnutú v čl. 1. mandátnej zmluvy. Listom zo dňa 12. 11. 2004, doručeným žalovanému dňa 18. 11. 2004 žalobca vypovedal predmetnú mandátnu zmluvu. Za činnosti riadne uskutočnené do účinnosti výpovede, má mandatár nárok na náhradu nákladov, ktoré nevyhnutne a účelne vynaložil pri plnení svojho záväzku a má nárok na primeranú časť odmeny podľa ust. § 574 ods. 4 Obchodného zákonníka. Ďalej uviedol, že žalobca nepredložil krajskému súdu žiadny dôkaz o údajnom prevode akcií a prevode peňazí medzi žalobcom, spoločnosťou C., s. r. o. a žalovaným, aj keď v žalobnom návrhu žalobca taký dôkaz uviedol. V konaní pred súdom prvého stupňa žalobca nepredložil tiež žiadne dôkazy, ktorými by preukázal vznik škody, jej výšku a ďalšie zákonné predpoklady pre prisúdenie nároku aj napriek tomu, že mal na to dostatočný časový priestor.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal odvolanie podľa ust. § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania a zistil, že nie sú splnené podmienky pre pokračovanie v konaní.

V zmysle ust. § 103 O. s. p., kedykoľvek súd prihliada k splneniu podmienok konania, medzi ktoré patrí i spôsobilosť byť účastníkom konania.

Podľa ust. § 90 O. s. p. účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje.

Účastníkom konania s poukazom na ust. § 19 O. s. p., môže byť iba ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti, t. j. právnické alebo fyzické osoby.

Podľa ust. § 107 ods. 4 O. s. p., ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví.

Zánik navrhovateľa ako právnickej osoby sa v danom prípade spravuje ust. § 68 ods. 1 Obchodného zákonníka, t. j. dňom výmazu z obchodného registra.

Z potvrdenia o vykonaní zápisu Okresného súdu Žilina, Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že žalobca bol dňa 10. 2. 2010 vymazaný z obchodného registra, po rozhodnutí konkurzného súdu o zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku podľa ust. § 68 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka.

Keďže žalobca v odvolacom konaní zanikol bez právneho nástupcu, Najvyšší súd Slovenskej republiky preto odvolacie konanie podľa ust. § 107 ods. 4 v spojení s ust. § 211 ods. 2 O. s. p. zastavil.

Z dôvodu nedostatku uvedenej podmienky konania Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodol o návrhu žalobcu na pripustenie ďalšieho účastníka na strane žalobcu.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. tak, že žiadnemu z účastníkov ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 25. februára 2010

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková